

SLUTTRAPPORT

SYSSELSETTINGSPROSJEKTET
for langtkomne rusmiddelavhengige i Asker 2008-2010

KIRKENS **FELTARBEID**
I ASKER

FORORD	1
1 INNLEDNING/BAKGRUNN	4
2 IDEOLOGI/VERDIGRUNNLAG	4
3 MANDAT/MÅL	5
3.1 MANDAT	5
3.2 MÅL	5
4 BRUKERGRUPPE/MÅLGRUPPE	5
5 SAMARBEID OG ØKONOMISK BISTAND	6
5.1 SAMARBEIDENDE INSTANSER	6
5.2 ØKONOMISK BISTAND	7
6 ERFARINGER FRA SAMMENLIKNBARE PROSJEKTER	7
7 ORGANISERING	8
8 PROSJEKTBESKRIVELSE	8
8.1 BRUKERGRUPPE	8
8.2 LOKALISERING	9
8.3 TYPE ARBEID	9
8.4 AVLØNNING	10
9 EVALUERING	11
9.1 VÅRE OPPRINNELIGE MÅL	11
9.2 NØKKELTALL	11
9.3 ANTALL BRUKERE ENGASJERT	12
9.4 ANTALL ARBEIDSTIMER UTFØRT	12
9.5 BRUKERGRUPPEN	12
9.6 ARBEIDSOPPDRAK	12
9.7 TILBAKEMELDINGER FRA BRUKERE	13
9.8 BRUKERMEDVIRKNING	14
9.9 BRUKERGRUPPE 2	14
(DELTAkere I KVALIFISERINGSPROGRAM I SAMARBEID MED NAV)	14
9.10 RESTARBEIDSEVNE FOR MÅLGRUPPEN	15
9.11 UTFORDRINGER I PROSJEKTET	15
9.12 SUKSESSFAKTORER I PROSJEKTET	16
9.13 UTFORDRINGER VIDERE	16
9.14 AVSLUTNING	17

Forord

Denne rapporten oppsummerer erfaringer fra "Arbeidstiltak for langtkomne rusmiddelavhengige personer i Asker."

Prosjektet har vært et samarbeid mellom Kirkens Feltarbeid i Asker, Asker kirkelige Fellesråd, NAV-Asker, NAV FARVE, Rådet for psykisk helse og Seksjon rustiltak i Asker kommune.

Prosjektet er finansiert ved hjelp av NAV FARVE (Forsøksmidler arbeid og velferd) Rådet for Psykisk Helse (Aksjon Hjerterom) og egne midler.

Prosjektet startet opp i full drift i september 2008 og ble gjennomført på de to årene det var planlagt til. Målsettingen for prosjektet var å kartlegge og utnytte restarbeidsevnen til langtkomne rusmiddelavhengige personer i Asker.

Prosjektet ble nominert til Tilgjengelighetsprisen i Asker kommune for 2009. Begrunnelsen for nominasjonen var: "Tilgjengelighet handler om mer enn fravær av fysiske hindre. Rusmisbrukere er generelt en gruppe som ekskluderes fra mange områder i samfunnet. Arbeidstiltaket gir tidligere og nåværende rusmisbrukere anledning til å arbeide når de er i form til det. Alternativet er ofte en passiv hverdag. Et viktig tiltak som gir både mening og fellesskap for flere av dem."

1 INNLEDNING/BAKGRUNN

Innledning

I Asker har Kirkens Feltarbeid drevet rusomsorg/diakoni i 27 år. Det begynte med en prest på gata og er etter hvert blitt fulgt opp med virksomhet på Varmestua og Herberget.

I vårt arbeid har vi sett at tradisjonelle arbeidsmarkedstiltak i liten grad treffer rusmiddelavhengige personer, spesielt ikke langtkomne rusmisbrukere. Med god forankring i og kjennskap til rusavhengige i Asker ønsket Kirkens Feltarbeid i Asker å ta initiativet til at det ble etablert et tilrettelagt arbeidstilbud for denne gruppen. Vi mener at aktivitet/arbeid er viktig for den enkeltes selvfølelse. Videre tror vi at det å utføre samfunnsnyttig arbeid kan bidra til å unngå passivitet og at en opplevelse av å bidra positivt vil føre til bedret livssituasjon. Vi tror et slikt arbeidstilbud vil sørge for en mer helhetlig hverdag for den enkelte og vil være en viktig faktor i rehabiliteringen.

Det ble iverksatt et forsøksprosjekt over to år. Prosjektet ønsket også å være en del av kvalifiseringsprogrammet som rettes mot personer som har vært lenge på sosialhjelp med mulighet til tryggere inntekt og deltagelse i samfunnet.

Mange rusmisbrukere ønsker å få en oppgave som ikke krever at de er helt rusfrie, at de kan bruke tiden til noe positivt og at de gode dagene ikke blir passive og ensomme. Slik vi kjenner våre gjester på Varmestua tror vi det er behov for dette tilbudet fordi det motiverer til å gjøre normale ting sammen. I tillegg til at det er kriminalitetsforebyggende, får denne gruppen anledning til å vise seg fra en ny side. Tilbudet er med på å motivere for aktivitet. Rusavhengige kan få økt sin selvrespekt og opplevelse av mestring gjennom lønnsarbeid, og omgivelsenes bilde av den rusavhengige blir mer nyanserte og menneskelige.

2 IDEOLOGI/VERDIGRUNNLAG

Prosjektet har delt verdigrunnlaget til Kirkens feltarbeid i Asker med overskriften, "Trofast nærvær – bedre hverdag". Utgangspunktet er at som skapt i Guds bilde, er alle mennesker like verdifulle og unike.

Det samfunnet vi lever i stiller krav som ikke alle er i stand til å oppfylle, og har ofte andre idealer enn de vi finner hos langtkomne rusmisbrukere. Samtidig har rusmisbrukerne selv ofte idealer og mål om en hverdag som er annerledes enn den de faktisk opplever. Vi ønsker å formidle uforbeholden omsorg for den som trenger det, og samtidig ha noen forventninger til hver enkelt. Vi skal ikke frata den enkelte ansvar for eget liv, men tror at forventninger er med på å bekrefte ens opplevelse av verdi – at noen tror en kan utføre et arbeid.

Prosjektet er bygget på verdiene tilhørighet, identitet og mestring for å bidra til at den enkelte deltaker opplever verdi og selvrespekt.

3 MANDAT/MÅL

3.1 Mandat

Kirkens Feltarbeid i Asker er eier av prosjektet med fagutvalget som styringsgruppe. Fagutvalget har gitt følgende mandat for prosjektet:

- Arbeidet skal rette seg mot rusavhengige personer i Asker med vektlegging på langtkomne rusmisbrukere som ikke fanges opp av øvrige tiltak.
- Oppgaven er å kunne tilby lavterskel arbeids/aktivitetstilbud med høy grad av fleksibilitet til langtkomne rusmisbrukere
- Kartlegge restarbeidsevne og legge til rette for at de av brukerne som er i rehabiliteringsprosesser (medikamentfri eller under legemiddelassistert rehabilitering - LAR) vil få mulighet til å prøve ut sin arbeidskapasitet før brukeren eventuelt velger tre inn i et ordinært arbeidsmarkedstilbud.
- Det skal etterstrebes et samarbeid med kommune, stat, rusmiddelsektor og øvrige aktører som arbeider for målgruppen og som viser interesse for prosjektet
- Forsøksprosjektet skal igangsettes 1. Halvår 2008 og avsluttes innen utgangen av 1. Halvår 2010
- Brukermedvirkning og involvering skal anvendes som metode.
- Det skal utarbeides budsjett for prosjektperioden og prosjektet skal holde seg innenfor de økonomiske rammer som er lagt
- Arbeidet skal løpende evalueres og det skal avlegges kvartalsvis rapportering til fagutvalget i Kirkens Feltarbeid og samarbeidende instanser
- Det skal utarbeides endelig evalueringsrapport fra prosjektet
- Arbeidet skal legge til rette for videreføring av arbeidstilbudet i egen regi eller ved overlevering til samarbeidende instanser som kan videreføre prosjektet

3.2 Mål

- Kunne tilby arbeid til 4-5 brukere hver dag med et samlet tilbud til 15 – 25 brukere.
- Avdekke restarbeidsevne hos arbeidstakere som inngår i kvalifiseringsprogram og kunne gi særskilte arbeidstilbud til denne gruppen.
- Gi stabilitet, mestringfølelse og selvtillit til målgruppen som hjelp for å komme videre i livet.
- Oppnå en bedring av livssituasjon for målgruppen gjennom at de får realisert seg som arbeidstaker "her og nå" uten langsiktige forpliktelser.
- Arbeidet skal oppleves som nyttig og reelt for de som nyttiggjør seg tilbudet.
- Tiltaket skal bidra til økt sosial anseelse og endre synet på gruppen langtkomne rusavhengige ved at disse viser at de gjennom aktivitet/arbeid bidrar ved å utføre ærlig arbeid i samfunnet.

4 BRUKERGRUPPE/MÅLGRUPPE

I henhold til mandat og målsetting retter forsøksprosjektet mot to grupper:

1. Langtkomne rusmiddelavhengige som mottar rehabiliteringspenger, uføreytelser eller økonomisk sosialhjelp, som uavhengig av rehabiliteringssituasjon og livssituasjon, føler seg i stand til å påta seg reelt arbeid i time for time/dag for dag perspektiv
2. Rusmiddelavhengige som deltar i Kvalifiseringsprogrammet og som mottar kvalifiseringsstønad
 - o Vi tenker oss en noe fastere struktur rundt denne brukergruppen. Disse skal oppfylle vilkår for kvalifiseringsstønad og ett av vilkårene er at brukeren skal inngå en avtale om et individuelt opplegg med faste rammer. Vi ser muligheter for å håndtere forskjellige rammer for brukerne i praksis. Vi tror det vil være mulig å kombinere uforpliktende lavterskel arbeidsmulighet for en del rusavhengige med mer forpliktende avtaler om deltagelse for noen av arbeidstagerne som kan mestre det.
 - o Noen av deltakerne i kvalifiseringsprogrammet vil være rusmiddelavhengige som har behov for et lavterskel tilbud om arbeidstiltak/ aktivitetstiltak. De vil ikke kunne nyttiggjøre seg dagens tiltaksordninger fordi lista ligger for høyt. Tiltakene skal skreddersys for hver enkelt bruker. Arbeidstiltaksprosjektet vil være et supplement til dagens tiltaksordninger og vil gi muligheter for brukere som ellers ikke vil være i stand til å følge ordinære tiltaksordninger. Det vil kunne kombineres med for eksempel medisinsk behandling som den enkelte brukeren har behov for.

Med tanke på Kvalifiseringsprogrammet som etter hvert skal igangsettes i alle kommuner, tror vi på nytten av at en slik todelt modell prøves ut. Tilbudet og oppfølgingen av denne gruppen vil skje i nært samarbeid med NAV i Asker.

Kvalifiseringsprogrammet er en ny ordning som ble vedtatt i Stortinget høsten 2007. Programmet skal tas i bruk i allerede etablerte NAV-kontor i løpet av våren 2008. Kvalifiseringsprogrammet består av et individuelt tilpasset opplegg for deltagelse i aktivitet/behandling/arbeidstrening og en kvalifiseringsstønad som tilsvarer 2 ganger grunnbeløpet. Kvalifiseringsprogrammet tilbys søkere som ikke har krav på en statlig ytelse og som over tid har mottatt økonomisk sosialhjelp. Det er også vilkår om at søkeren har muligheter til å komme i arbeid, selv om målet kan ligge langt fram i tid.

5 SAMARBEID OG ØKONOMISK BISTAND

Kirkens Feltarbeid har samarbeidet med samarbeidspartnere innen offentlig og privat sektor som er involvert i rusmiddelarbeid og/eller som ønsker å bidra til at et slikt tilbud blir igangsatt i Asker.

5.1 Samarbeidende instanser

NAV Asker og Seksjon Rusforebyggende Tiltak i Asker kommune har gjennom samarbeid og på eget initiativ bidratt positivt til søknadsprosesser om økonomiske midler til oppstart av sysselsettingsprosjektet i regi av Kirkens Feltarbeid. Det var naturlig at samarbeidet med disse ble opprettholdt og at de ble løpende orientert om utviklingen av prosjektet. I tillegg ble det inngått en avtale med LPP Asker basert på den bevilgning de har gitt gjennom Rådet for Psykisk helse (Aksjon Hjerterom) og den interesse de har vist for prosjektet.

5.2 Økonomisk bistand

Det ble søkt om økonomisk bistand til prosjektet fra ulike instanser.

- Søknad til NAV FARVE (Forsøksmidler arbeid og velferd) utarbeidet av Kirkens Feltarbeid og Bente Hildre i SRT (Seksjon for rustiltak i Asker kommune) v/Kirkesjefen
 - Innvilget kr. 600.000 for 2008
 - Innvilget kr. 500.000 for 2009
- Søknad til Rådet for Psykisk Helse (Aksjon hjerterom)
 - Innvilget kr. 300.000 for 2008 og 300.000 for 2009.

6 ERFARINGER FRA SAMMENLIKNBARE PROSJEKTER

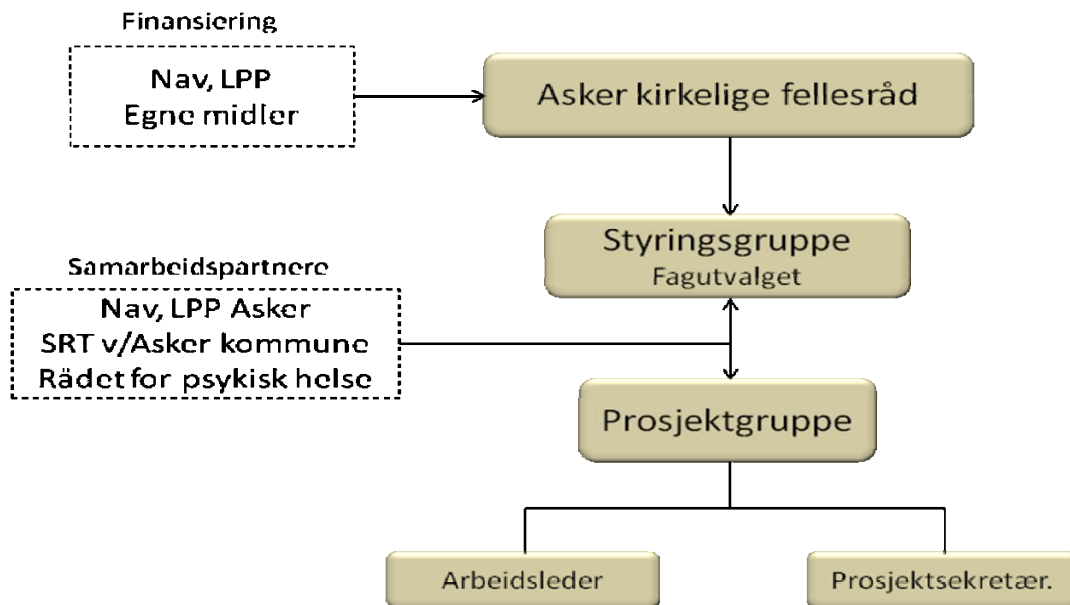
Det er innhentet informasjon fra følgende prosjekter:

- Arbeidstiltakene "Dagsverket" i Bergen
- Arbeidstreningstilbudet for LAR-deltakere i Larvik
- Arbeidstreningstilbudet i Asker kommune.
- Kirkens bymisjon i Oslo
- Kirkens bymisjon i Lillestrøm
- Jobben i Lillehammer og Oslo

7 ORGANISERING

Med Asker kirkelige fellesråd som overordnet ansvarlig er det etablert følgende organisasjonsstruktur for prosjektet:

linjeorganisasjon som er Fellesrådet og Kirkens feltarbeid i Asker. Med ressurser tenkes det da spesielt på ansatte og administrative ressurser. De som er engasjert i prosjektet ansettes formelt av fellesrådet, men øremerkes til prosjektet. Prosjektet betaler for disse ressursene.

Fagutvalget for Kirkens Feltarbeid i Asker utgjør styringsgruppen for sysselsettingsprosjektet. Kirkesjefen er fagutvalgets leder. Alle vesentlige beslutninger forankres i styringsgruppen som har det økonomiske ansvaret for gjennomføring av prosjektet.

Fagutvalget har en egen prosjektgruppe som arbeider spesielt med dette prosjektet. Prosjektgruppen består av utvalgte representanter i fagutvalget samt ansatte i Kirkens Feltarbeid i Asker. Prosjektgruppen rapporterer til styringsgruppen.

I prosjektperioden var det ansatt en arbeidsleder på heltid. I tillegg ble det avsatt midler til administrasjon av prosjektet.

8 PROSJEKTBESKRIVELSE

8.1 Brukergruppe

Miljøet rundt Kirkens feltarbeid består av anslagsvis 120-150 personer som sliter med rusavhengighet. Av disse regnet vi med at 15-25 personer ville benytte seg av tilbudet, med en kjerne på 4-8 personer som ville stille jevnlig. Noen ønsker å arbeide

flere ganger i uka, mens andre bare vil jobbe f eks en dag i måneden. Med en arbeidsleder har prosjektet plass til 5 arbeidstagere per dag. Blant personene i målgruppa er det flere som har fagutdanning i ulike håndverk, mens andre også har jobberfaring fra praktisk arbeid. Den totale kapasiteten i tilbudet vil være ca. 3200 arbeidstimer per år. I innkjøringsfasen var det ikke forventet full utnyttelse av kapasiteten, men anslagsvis 75% (ca. 2400 arbeidstimer).

8.2 Lokalisering

Møteplass og senter er i 2. etasje på Varmestua. Her er det et stort rom som fungerer som lunsjrom/stue, i tillegg er det kjøkken og toalett med garderobe. Ved å ha Varmestua som oppmøteplass får arbeidsleder et arbeidsfellesskap og fagmiljø gjennom de ansatte på Varmestua. I tillegg representerer Varmestua noe kjent og trygt for målgruppa. I tillegg til møteplassen på Varmestua disponerer vi en lagerplass og deler av en hall til oppbevaring av verktøy og utstyr.

8.3 Type arbeid

Vår visjon er å endre den tradisjonelle tenkningen at storsamfunnet gir et tilbud til en gruppe som regnes som resurssvak. Vi vil lage en arena som kan frigjøre skaperlyst og legge til rette for at ubrukt potensiale virkeliggjøres. Vi tror at alle i utgangspunktet har evner som kan frigjøres. Målet er å (på sikt) bli en kommersiell aktør på linje med andre drevet frem av en gruppe mennesker med rusavhengighet som hindrer dem i å virkeliggjøre sitt potensiale.

Som et lavterskeltilbud er arbeidsoppgavene være enkle og oversiktlige og de må kunne utføres etter rask opplæring/innføring.

Arbeidsoppgavene skal være egnet for både kvinner og menn. En betingelse er at det ikke er oppgaver som krever "farlig" redskap (elektriske sager, kappemaskiner og lignende). Det er forbudt å omsette eller bruke rusmidler i arbeidstiden. I tillegg er det en vurdering av dagsform for den enkelte arbeider, man må være i form til å utføre oppgavene. Arbeidsleder har det overordnede ansvaret for arbeidet som utføres.

Tiltaket har basert seg på oppdrag fra eksterne aktører, eksempelvis kirkegårdsetat, menigheter, kommunale avdelinger som parkavdeling, eiendomsavdeling, drift og private. Vedlikeholdsoppgaver har pekt seg ut som et naturlig område i prosjektperioden. Prosjektet kan ikke ta oppgaver som har korte tidsfrister, da vi ikke vet hvem og hvor mange som stiller på jobb neste dag.

8.4 Avlønning

Brukerne er avlønnet med kroner 50,- per time. Arbeidsdagen er på 4 timer. Godtgjørelse utbetales kontant ved arbeidsdagens slutt. Inntektene trekkes ikke fra evt. sosialstønad (godkjent av NAV-Asker). Inntekten er skattepliktig. Tiltaket har holdt oversikt over at den enkelte ikke har inntjening som overskrider frikortbeløpet.

Spørsmål vedrørende arbeidsgiveransvar og rettigheter etter arbeidsmiljølovens bestemmelser ble avklart før oppstart av arbeidsutførelse.

9 EVALUERING

Vi har nå i 2 år drevet et sysselsettingsprosjekt for langtkomne rusmisbrukere i Asker. Vår erfaring er at våre nye medarbeidere har mye å tilføre samfunnet av ressurser. Vi har hatt mye latter og glede. Vi har også hatt sorg og stillhet. Vi er involvert på en ny måte i våre brukeres liv.

Arbeidstilbudet åpnet 20. sept 2008. Vi var spent på om noen kom. Det gjorde de. Fra første dag har det vært behov for et tilbud om arbeid/sysselsetting for målgruppen vår. Vi har i perioder hatt færre medarbeidere enn vi har hatt kapasitet til, men stort sett har vi hatt nok eller for mange som ønsker arbeid. "Ærlige penger for ærlig arbeid"-har vært et tema gjennom de to årene tilbudet har holdt åpent.

Tidligere hadde vi på varmestua i Asker mange samtaler om det å få sjansen til å forsøke seg i arbeid. Nå har vi en mulighet der gjestene våre kan velge selv om de vil være med eller ikke.

Målgruppen for prosjektet er mennesker med kompliserte liv. Mange har dårlige erfaringer med hjelpeapparat og hjelpere. De har forskjellige utgangspunkt i alder, livserfaring og ressurser. Felles for dem som har deltatt i prosjektet er at de har benyttet seg av muligheten til å forsøke et tilbud som har vært frivillig for dem.

Målsettingen for prosjektet var å kartlegge og utnytte restarbeidsevnen til langtkomne rusmiddelavhengige personer i Asker.

9.1 Våre opprinnelige mål

- Kunne tilby arbeid til 4-5 brukere hver dag med et samlet tilbud til 15 – 25 brukere.
- Avdekke restarbeidsevne hos arbeidstakere som inngår i kvalifiseringsprogram og kunne gi særskilte arbeidstilbud til denne gruppen.
- Gi stabilitet, mestringsfølelse og selvtillit til målgruppen som hjelp for å komme videre i livet.
- Oppnå en bedring av livssituasjon for målgruppen gjennom at de får realisert seg som arbeidstaker "her og nå" uten langsiktige forpliktelser.
- Arbeidet skal oppleves som nyttig og reelt for de som nyttiggjør seg tilbudet.
- Tiltaket skal bidra til økt sosial anseelse og endre synet på gruppen langtkomne rusavhengige ved at disse viser at de gjennom aktivitet/arbeid bidrar ved å utføre ærlig arbeid i samfunnet.

9.2 Nøkkeltall

År	Periode	Timer	Ant. brukere	Kvinner	Menn	Utførte timer pr måned
2008	sep-des	764	10	1	9	191
2009	jan-des	2670	27	4	23	222,5
2010	jan-aug	2187	23	7	16	273,5

9.3 Antall brukere engasjert

Av en målgruppe på 120 – 150 personer har vi engasjert totalt 37 personer i løpet av prosjektperioden. Enkelte har vært i stand til å være i aktivitet i lange perioder, mens andre har vært med noen få dager.

9.4 Antall arbeidstimer utført

Ved oppstart i 2008 hadde vi et gjennomsnitt pr. måned på 191 timer. For 2009 var gjennomsnittet 222,5 timer pr. måned. Ved prosjektperiodens slutt aug. 2010 var gjennomsnittet for året oppe i 273 timer pr måned. Vårt budsjett tok utgangspunkt i 200 timer utført arbeid pr måned.

9.5 Brukergruppen

Brukerne har variert i alder. De yngste har vært rett over 20 år og de eldste har vært over 50 år. Brukerne har vært i forskjellige livsfaser. De yngste har ruset seg i 5-6 år og enkelte av de eldste har ruset seg i 40 år.

Vi var i utgangspunktet negative til å ta med de yngste (4 brukere under 24 år). Vi har tatt dem med i samarbeid med hjelpeapparatet i kommunen. Det har ikke vært noe annet tilbud i kommunen de har evnet eller ønsket å delta i. Vi har hørt enkelte av de eldre har fortelle de yngre om egne negative erfaringer for å forsøke å motivere de yngre til å velge behandling fremfor fortsatt rusing. Vi har sett at samtlige av de yngre har fått og tatt imot behandling og oppfølging i forbindelse med deltakelse hos oss.

9.6 Arbeidsoppdrag

Det første oppdraget for prosjektet var å tilrettelegge egne lokaler. Oppgavene var vask, rydding, maling, montering av utstyr og møbler. Etter dette har prosjektet selv stått for renhold, vask, lagerhold, bilvask, utarbeidelse av egen reklame/flyers for private, distribusjon av egne flyers/reklame.

Vi har hatt varierte oppdrag for forskjellige kunder, de fleste har vært privatpersoner:

Private: husvask, vask i forbindelse med flytting, rydding og stell av hager, gressklipping, innvendig og utvendig maling av hus, vindusvask, snømåking, vedkløyving, flytting, bortkjøring av avfall, pussing av sølvtøy og messing, transport av møbler og hvitevarer i tillegg til andre enkeltoppgaver.

Bedrifter: vindusvask og ryddeoppdrag

Kirken: stell av grøntarealer, rydding, avfallskjøring, bilvask, pakking av julegaver,

Kommune: flytting, riving, avfallskjøring og andre oppdrag bestilt av NAV for klienter

Vi har god erfaring med jobber for privatpersoner og ser at mange i Asker har bruk for ekstrahjelp i hagene sine i perioder. Vi har også mange oppdrag som går på

flytting og rydding/vask av hus. Vi får generelt gode tilbakemeldinger fra kundene våre på utført arbeid. Vi har en avtale med Asker kirkelige fellestråd om klipping av plener ved to av kirkene i Asker. Denne avtalen gir oss faste ukentlige oppdrag så snart gresset begynner å gro og frem til oktober.

9.7 Tilbakemeldinger fra brukere

"Prosjektet har gitt meg en grunn til å stå opp om morgenen." Livet for våre medarbeidere er mange ganger meningsløst. Vi ser at spesielt for flere av dem som starter opp med Legemiddelassistert rehabilitering er det nå 14 timer i døgnet som blir uten mening. De har tidligere brukt dagene og nettene på å jage etter neste dose. Ved oppstart i behandling har de ikke noe mål med hverdagen og mange av dem har dårlige erfaringer med å finne på positive ting for seg selv. Prosjektet fyller opp 6-7 timer hver dag for den enkelte medarbeider. De har et fellesskap som forventer at de skal komme og delta med de ressursene de har. De har også noen som tar kontakt dersom de har sagt de skal komme og ikke dukker opp.

X og X har hatt stort utbytte av prosjektet. De startet med legemiddelassistert rehabilitering. De hadde behov for noe å fylle dagene med og de fikk hjelp til det gjennom prosjektet. Han planlegger å komme tilbake i vanlig arbeid og setter pris på å finne tilbake til en vanlig døgnrytme. De opplever at de får mer selvtillit i møte med oppdragsgivere og andre brukere.

X er uføretrygdet og ensom. Han er for oss en stabil medarbeider som evner å gi positive tilbakemeldinger til de andre i gruppen. Han opplever trygghet og et sted der han er velkommen og ønsket.

x og x er uten fast bopel. De kommer ofte i trøbbel der de oppholder seg. De oppleves for oss som to mennesker med et genuint ønske om å komme bort fra sin nåværende situasjon. Vi ser at de kanskje ikke selv har muligheten til å ta de riktige valg for å få et normalt liv nå. "Vi har det bedre nå enn på lenge. Vi trenger noe å gjøre, det gjør dagene kortere."

"Vi ruser oss mindre når vi vet vi skal jobbe."

Kanskje kan et tilbud om sysselsetting motivere til mindre rus? Vi tror det. Vår erfaring er at enkelte av våre brukere har fått et bedre liv etter at de ble engasjert i prosjektet. Flere har fått nye venner gjennom prosjektet. Enkelte har fått jobbtilbud og forsøkt seg i vanlig arbeid. Det viktigste er at de blir satt pris på av dem de har utført arbeid for. Flere gir tilbakemeldinger på at det er hyggelig når noen de har gjort en jobb for hilser på dem når de møtes på gata.

9.8 Brukermedvirkning

Vi har hatt en utfordring med å organisere brukermedvirkning på en god måte i prosjektet. Til å begynne med fikk vi valgt en tillitsvalgt blant brukerne. Dette fungerte i 4 uker til vedkommende fikk behandlingsplass. Vi organiserte møter med referat der brukerne kunne se hvordan det var gått med de sakene de fremmet. Det har fungert bra. Det er slik at brukergruppen varierer fra dag til dag. Noen er stabile brukere i lange perioder. Få av de stabile har ønsket å være tillitsvalgte. De har kommet med ønske om at vi heller tar saker fra dag til dag. Vi har nå møter med brukerne hver dag der vi går gjennom dagen med tilbakemeldinger til hverandre. Vi gjør dette samtidig som vi spiser og får utbetalt lønn. Her er det mulig å lufte ting før de blir for store. Dersom noen for eksempel er lei av å klippe plener forsøker vi å finne et annet oppdrag til dem neste gang de kommer på jobb. Når det gjelder saker som angår alle brukerne må de tas opp i møter der alle får anledning til å delta (ca. en gang i måneden). En av brukerne er sekretær og skriver referat fra disse møtene.

9.9 Brukergruppe 2 (deltakere i kvalifiseringsprogram i samarbeid med NAV)

Vi kan ikke si at vi har hatt den suksessen med deltakere i kvalifiseringsprogrammet vi så for oss at kunne være mulig når vi startet opp prosjektet. Vi har 3 brukere som har vært knyttet til kvalifiseringsprogrammet mens de var aktive i prosjektet. Det er imidlertid slik at enkelte av dem som har vært engasjert i prosjektet er kommet inn i kvalifiseringsprogrammet og derfor ikke har fortsatt hos oss. De har gjennom NAV fått andre tilbud om arbeidstrening, opplæring og dagsprogram. Det er også enkelte av deltakerne som har gått over på uføretrygd og derfor ikke har kunnet fortsette i prosjektet.

9.10 Restarbeidsevne for målgruppen

Tallene våre viser at det er uutnyttede ressurser i målgruppen. Dersom de får muligheten ønsker de å bruke gode dager og perioder til å drive med noe positivt. Et tiltak som dette prosjektet har gitt enkelte muligheten til å forsøke seg i aktivitet som arbeid at de får betalt for arbeidet er også motiverende, selv om lønnen er lav.

9.11 Utfordringer i prosjektet

Typen arbeid

Når prosjektet startet var det vanskelig å finne ut hvilke jobber vi kunne ta på oss. Vi har prøvd og noen ganger feilet her. Etter hvert har vi sammen med brukerne kommet frem til et konsept der vi påtar oss noen typer oppdrag og gir beskjed om at vi ikke kan utføre andre. Hvilke oppdrag vi kan påta oss avhenger mye av kompetansen hos arbeidsleder og i brukergruppen til enhver tid. Vår erfaring er at faste oppdrag gjør det enklere for arbeidsleder å administrere arbeidet fra dag til dag. Det er bra for enkelte av våre faste brukere å ha oversikt over hvilke jobber som ligger foran oss.

Gruppens størrelse

Vi har for det meste tatt på oss oppdrag fra private og det er ikke alle som har behov for en gruppe på 5 personer. Enkelte av våre brukere kan lede et arbeidslag, noen kan arbeide sammen med en oppdragsgiver og andre arbeider best sammen med arbeidsleder. Det krever kjennskap til den enkelte å ikke plassere dem i situasjoner de er ukomfortable i.

Konflikter mellom brukere

Det har vært konflikter mellom brukere i prosjektet. Konfliktene har ofte en opprinnelse som ikke har sammenheng med arbeidet. Vi må forholde oss til dem likevel. Det kan være problemfylte parforhold og uvennskap som har oppstått før brukerne ble engasjert i prosjektet. I et rusmiljø er det mange konflikter som blir håndtert på en annen måte enn i resten av samfunnet. Vi har forsøkt å hjelpe personer til å løse opp i konfliktene på en måte som i minst mulig grad går utover og involverer de andre brukerne i prosjektet.

Tilgang på personer i kvalifiseringsprogrammet

Vi har erfart at det i vår målgruppe er vanskelig å delta i kvalifiseringsprogrammet samtidig som man er en del av et tilbud som omfatter personer i aktiv rus. Vi ser at denne typen tilbud kan fungere bedre som motivasjon for deltakelse i kvalifiseringsprogrammet, enn som en aktiv del av det.

Arbeidslederrollen

Det å være alene som arbeidsleder for en mangfoldig og varierende gruppe som den vi har hatt med oss i prosjektet er en vanskelig oppgave. Man kan kjenne seg ensom i situasjoner der man til tider ikke har oversikt over alle brukerne i gruppen. Arbeidsleder har mange oppgaver, kanskje for mange. Arbeidsleder skal holde oversikt over brukerne, skaffe arbeidsoppdrag, organisere og utføre arbeidsoppdrag, motivere brukere til fortsatt deltakelse, sørge for at det blir utbetalt lønn og levere fra

seg bilag til fakturering og regnskap. Vi har i perioder hatt tilgang på mer enn en arbeidsleder og det har vært til stor støtte for den prosjektansatte.

Dødsfall

I prosjektperioden døde to av våre brukere. Deres bortgang preget miljøet med sorg i en periode. Vi fikk delta i sorgen også sammen med pårørende og kunne presentere enkelte sider av dem familiene satte pris på.

9.12 Suksessfaktorer i prosjektet

Tilbud om arbeid/syssetting

Vi har i prosjektperioden hatt et faktisk og reelt tilbud om arbeid/syssetting for langtkomne rusmisbrukere i Asker. Det har hver dag vært et tilbud den enkelte har kunnet velge eller velge bort. Vi ser at noen har behov for lang tid til finne motivasjon til å delta, mens enkelte har tatt imot tilbudet så fort de er i stand til det. Prosjektet har utført nyttige jobber for privatpersoner, bedrifter, institusjoner, kommune og kirke.

Brukere med eierforhold til prosjektet.

Brukerne har i løpet av prosjektperioden overrasket oss med sitt engasjement for prosjektet. De har rekruttert medarbeidere. De har selv skaffet nye oppdrag til prosjektet. De har kommet med innspill til arbeidsleder om nye typer jobber de kan tenke seg å gjøre. Enkelte brukere har også engasjert seg som frivillige i prosjektet. De ville arbeide gratis for å gi noe tilbake til fellesskapet.

Oppslutning fra målgruppen

Vi har i prosjektperioden hatt 37 brukere, 9 kvinner og 28 menn. De har totalt utført 5621 timer arbeid i regi av prosjektet. Våre kalkyler ved oppstart satset på totalt 4800 timer. Vi ser at vi ved prosjektperiodens slutt er oppe i høyere gjennomsnittstall for antall timer utført arbeid pr måned enn ved oppstart. Ved oppstart i 2008 var det 191 timer pr måned mot 273 timer i 2010. Dette er et tegn på at oppslutningen og engasjementet har økt i takt med at vi har lært oss hvordan vi skal organisere arbeidet og at forventningen om arbeid har etablert seg i målgruppen.

Positive tilbakemeldinger fra oppdragsgivere

Prosjektet har fått en kundekrets. Vi får nye oppdrag fra tidligere oppdragsgivere. Dette er et signal fra omgivelsene at det arbeidet som utføres blir satt pris på. Vi har også hatt mange hyggelige møter med oppdragsgivere som viser at de setter pris på oss ved å servere mat og drikke til dem som arbeider for dem. Vi får nye kunder henvist til oss fra tidligere oppdragsgivere. Våre brukere forteller at de stadig vekk møter oppdragsgivere på gaten som tar kontakt og lur på hvordan det går med dem og prosjektet.

9.13 Utfordringer videre

Slik prosjektet har vært drevet så langt kan vi ikke se å gå videre uten å ha en eller flere eksterne finansieringskilder. Stillingen som arbeidsleder er den store utgiften i prosjektet. De øvrige kostnader, bortsett fra større investeringer, dekkes av salg av tjenester til kunder. En måte å redusere behovet for ekstern kapital på er å engasjere

frivillige medarbeidere i arbeidet. Vi tenker oss at det må gjøres for å bedre inntjeningen i konseptet og for å avlaste arbeidsleder i det daglige. Det vil føre til at brukerne får arbeide sammen med og bli kjent med flere mennesker utenfor den begrensede gruppen de allerede er en del av.

Vi må få engasjert kompetente frivillige som har ressurser og overskudd til å delta i og utvikle arbeidet sammen med våre brukere.

På sikt å etablere prosjektet som en egen fast virksomhet og for dermed å kunne gi utviklingsmuligheter til brukerne innenfor egen virksomhet.

9.14 Avslutning

Det er restarbeidsevne og uutnyttede ressurser blant langtkomne rusmiddelavhengige i Asker. De er engasjert og tar imot muligheten til arbeid dersom forholdene blir lagt til rette for dem. Vi har i perioden sett at engasjementet og innsatsen øker over tid. Det er muligheter til å skape en bedre hverdag for mange i denne gruppen ved å la dem få anledning til å være med i denne typen tiltak. Brukere har gjennom tiltaket selv oppdaget at de er mer enn bare rusmiddelavhengige, narkomane eller alkoholikere. Det å bygge selvtillit er en lang prosess. Enkelte av våre brukere bare har kommet en liten bit videre i byggingen av denne. Andre har kommet langt.

Den beste erfaringen fra prosjektet er de gode tilbakemeldingene fra kunder som setter pris på det arbeidet som er utført. Enkelte har sagt at de har lært noe av å ha oss engasjert hos seg. De ser at brukerne våre er mennesker og ikke bare dem de er litt redde for når de går forbi på stasjonen eller i Asker for øvrig. Vi har flere kunder som nå stopper opp på gata og snakker med, hilser på og som setter seg ved siden av våre brukere på toget eller bussen. Dette er et resultat av at brukerne våre er blitt medmennesker for flere innbyggere i Asker kommune. Det at oppdragsgiverne våre ser oss og gir tilbakemeldinger på at de er fornøyd med arbeidet som er utført er også et tegn på at de forstår at brukerne har noe konkret å tilføre lokalmiljøet.

Dersom vi gjennom dette prosjektet får etablert et sysselsettingstiltak for langtkomne rusmiddelavhengige i Asker, kan brukerne av dette være stolte av seg selv. Dersom vi ikke får det til har Asker kommune mistet et verdifullt tilskudd til mangfoldigheten.